

Kannanotto aamu- ja iltapäivätoiminnan lakimuutokseen

Kolmannen sektorin toimijat ovat jo useita vuosia toteuttaneet koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa yhdessä kuntien kanssa. Useimmat toimintaa järjestävät tahot työskentelevät muutenkin lasten ja nuorten parissa joten toiminta on järjestöille luonteenomaista.

Kerättyjen tietojen pohjalta on huomattu, että toiminnan järjestämisessä on valtakunnallisesti paljon kirjavuutta. Toiminnan johdonmukaisen kehittämisen kannalta asia on hankala.

Toiminnan rahoitus

Jokainen kunta saa itsenäisesti päättää toimintansa laajuudesta. Samalla se päättää myös tavasta jolla toiminnan tuottamisesta aiheutuvat kulut korvataan järjestöille. Tavat ovat hyvin kirjavat: avustus, lapsiperusteinen avustus, kumppanuussopimus, kilpailutus, osarahoitus palkkauksen muodossa. Kirjavuutta lisää se, että myös hallintokunnat vaihtelevat suuresti.

Kaikissa tapauksissa kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään perusopetuslain aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaisesti. Palveluntuottaja ei siis voi suhteuttaa toimintaa saamansa avustuksen tai korvauksen määrään.

Ohjaajien työsuhde

Iltapäivätoiminnan perusteissa edellytetään pitkäjänteistä, suunnitelmallista toimintaa, jota tehdään yhteistyössä koulun

ja muiden lapseen liittyvien tahojen kanssa.

Rahoituksen epävarmuus ja sopimusten kesto ei useinkaan mahdollista pitkäaikaisten työsopimusten tekemistä. Useimmat kolmannen sektorin iltapäivätoiminnanohjaajat työskentelevät määräaikaisissa ja/tai osa-aikaisissa työsuhteissa.

Ohjaajien ammattitaidossa on kuitenkin tapahtunut valtava edistys sen jälkeen kun ammattitutkinnon suorittaminen 2006 tuli mahdolliseksi. Uusin tutkinto antaa vielä laajemman pätevyuden.

Hallituksen esitys toteaa, että maksujen korottaminen parantaisi laadukkaan toiminnan järjestämisedellytyksiä ja saattaisi edistää aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien työsuhteiden pysyvyyttä. Toimijoiden näkökulmasta maksujen liiallinen korottaminen näkyy toimintaan osallistuvien lasten lukumäärän vähenemisenä. Lasten väheneminen ei välttämättä kuitenkaan vaikuta ohjaajatarpeeseen, jolloin kustannukset/lapsi kasvavat.

Lapsen oikeudet

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tarkoituksena on edistää lapsen hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta.

Nykytilanteenkin mukaan lapset ja perheet ovat eriarvoisessa asemassa – toiset kunnat antavat palvelua korvauksetta ja toiset perivät suuria kuukausimaksuja.

Maksujen raju korottaminen nostaa lapsen osallistumiskynnystä toimintaan ja asettaa osan lapsiperheistä muihin verrattuna eriarvoiseen asemaan ja rikkoo perustuslain säännöstä julkisen vallan velvoitteesta tukea perhettä lapsen hyvinvoinnin ja yksilöllisen kasvun turvaamisessa.

Palveluntuottajan asema

Kolmannen sektorin palveluntuottajat ovat kaikki yhtä mieltä siitä että aamu- ja iltapäivätoimintaa on uudistettava myös maksujen suhteen. Esitys antaa kunnille edelleen suuren vapauden palvelun hankkimisessa ja maksun määräytymisessä, mutta ei millään tavalla turvaa palvelun tuottajan asemaa.

Hallituksen esityksessä perusopetuslain muuttamisessa todetaan, että esityksellä maksujen korottamisesta ei ole vaikutuksia valtiontalouteen. Esitys ehdottaa, että kunnat nostavat asiakasmaksuja ja alentavat palveluntuottajille myönnettäviä avustuksia.

Perusopetuslakia ehdotetaan myös muutettavaksi siten, että maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksu vaarantaa henkilön tai perheen toimentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Esitys ei ota kantaa kuka maksuvapauden tai alennuksen myöntää. Kolmannen sektorin palveluntuottajat eivät voi olla määrittelemässä tulosidonnaisia maksuja joten se nostaa kunnan kustannuksia. Esitys ei myöskään ota kantaa kuinka tuloihin perustuvien maksujen erotus korvataan palveluntuottajille.

Realismia hallituksen esitys osoittaa siinä, että maksukertymää laskettaessa oletetaan lapsikohtaisen maksukertymän muodostuvat kahdeksalta kuukaudelta. Käytännössä avustuksia määriteltäessä kertymä lasketaan 10 kuukaudelta.

Palvelutuottajat pitävät kahden vaihtoehdon (570h ja 760h) tarjoamista monimutkaisena. Ilmaisuu on harhaanjohtava kun käytännössä on kyse päivittäisestä toiminta-ajasta. Käytäntö on myös epäoikeudenmukainen perheitä kohtaan. Lapsen lukujärjestyksestä johtuen useat vanhemmat eivät voi valita lyhyempää ja halvempaa vaihtoehtoa.

Muut vaikutukset

Palveluntuottajat ovat huolissaan toiminnan kehittämisestä; huolimatta 2011 hyväksytyistä aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteista ei niitä velvoitteita pystytä monessakaan kunnassa toteuttamaan. Tilat ovat puutteelliset, peruskorjauksessa eikä edes uudisrakentamisessa oteta huomioon toiminnan tiloja. Huolimatta perusopetuslain alaisesta toiminnasta voi toiminta kuulua lähes minkä tahansa hallintokunnan alaisuuteen.

Palvelutuottajat vastustavat näin suuren korotuksen mahdollisuutta, joka asettaa lapsen ja hänen perheensä eriarvoiseen asemaan. Lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja turvallisuuden näkökulmasta suuntauksen pitäisi olla päinvastainen.

Hallitusohjelma (suora lainaus)

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Ajantasaistetaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävät maksut ja samalla laajennetaan ja tiukennetaan maksujen perimättömyysmahdollisuutta esim. sosiaali- ja terveydenhuoltolain 11 § (13.3.2003) vastaavasti. Enimmäismaksu olisi 570 tunnin osalta 120 €/kk ja 760 tunnin osalta 160 €/kk. Perittävälle maksulle voitaisiin säätää myös alaraja, joka olisi esim. korotettu 10 €/kk nykytasoon nähden, jolloin vähimmäismaksu olisi 70€/kk tai 90 €/kk ilman säädettyä ylärajaa.

10 €:n korotus maksuun lisää maksukertymää arviolta n. 5 M€/v. Kunta päättää ap/ip-toiminnassa perittävistä maksuista laissa asetetun enimmäismäärän puitteissa. Enimmäismaksun korotus lisäisi kuntien tuloja, mikäli kunnat korottaisivat maksuja.

Edellyttää perusopetuslain 48 f §:n muutosta (19.12.2003/1126). Voisi tulla voimaan 2016.

Helsingissä 30.1.2016

Kansallinen Lastenliitto ry
Nuorten Kotkien Keskusliitto – Unga Örnars Centralförbund NKK
ry
PTK – poikien ja tyttöjen keskus
Suomen Nuorisoseurat ry
Suomen Demokratian Pioneerien Liitto ry (Pinskut)
Vesaisten Keskusliitto ry

Yhteydenotot ja lisätiedot:

Leila Tanskanen

Toiminnanjohtaja, Varsinais-Suomen Nuoret Kotkat Piirijärjestö

leila.tanskanen@vsnk.fi

0405152309

Jokaiselle lapselle turvattava mahdollisuus ainakin yhteen harrastukseen

Harrastuksen myötä opituista taidoista ja saaduista kokemuksista on hyötyä koko loppuelämän ajan.

Nuoret Kotkat vaatii, että jokaiselle lapselle on turvattava mahdollisuus ainakin yhteen harrastukseen.

Harrastuksen tunnusmerkkejä ovat kuuluminen joukkoon, jossa kaikilla on yhteinen mielenkiinnon kohde tai arvopohja. Harrastus voi olla melkein mitä vain lennokin rakentamisesta balettiin tai kokkikerhosta jääkiekkoon. Yleistä harrastuksissa on tietty yhteisöllisyys ja me-henki, joka on kokemuksena lapselle hyvin kasvattava.

Harrasteryhmä ei ole keinotekoisesti tai pakotettuna

muodostettu ryhmä, vaan siihen kuulutaan vapaaehtoisesti ja omasta halusta. Aikuisiässä aikaisemmat yhteisöllisyyden kokemukset helpottavat ihmistä muun muassa työyhteisöön sopeutumisessa.

Harrastukset kasvattavat lapsen sosiaalista ja kulttuurillista pääomaa sekä avaavat mahdollisuuksia kokea asioita, joihin ei yksin pääse mukaan. Usein harrastukset ovat sekoitus vanhaa ja uutta, joten niissä lapsi pääsee kurkistamaan pitkiin perinteisiin ja samalla osallistumaan tämän hetkisen toiminnan kehittämiseen. Harrastuksissa lapsi oppii osallisuutta, saa mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sekä toimimaan erilaisissa tilanteissa, myös niissä, joita ei esimerkiksi koulussa opetella.

Osa harrastuksista on todella kalliita. Jokaisella lapsella on oltava yhtäläinen mahdollisuus mielekkääseen ja edulliseen harrastukseen, johon osallistuminen ei ole perheen taloudellisesta tilanteesta tai asuinpaikasta kiinni.

EDUSTAJISTO 12.10.2014

Nuoret Kotkat vaatii lastensuojeluun lisää resursseja

Nuoret Kotkat vaatii, että kunnat ja valtio priorisoivat ykkösasiakseen lapset, varsinkin ne lapset, joiden vanhemmat eivät pysty heistä huolehtimaan. Priorisointi on osoitettava lastensuojelutyön resurssien lisäämisellä. Ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön tarve on tunnistettava ja moniammatillista yhteistyötä valtion, muiden kuntien sekä kolmannen sektorin

kanssa on kehitettävä. Kuntien tiukka talouspaine johtaa päätöksiin, joissa pyritään säästämään rahaa, mutta päätökset maksavat kohtuuttomasti asiakkaalle, eli lapselle. Lapsi- ja nuorisojärjestöjen työ osana ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä on tunnustettava. Vaikka järjestöt voivat tukea lasta merkittävästi kasvun tiellä, ei toiminnalla kuitenkaan korvata huostaanotettujen lasten tarvitsemaa ammattiapua tai lastensuojelupalveluiden tarvetta lapsille ja heidän perheilleen.

Ennaltaehkäisevällä perhetyöllä on merkitystä. Kun huonovointisen perheen asioihin ei kyetä puuttumaan varhaisessa vaiheessa, joudutaan siirtymään huostaanottojärjestelyihin. Äärimmäisen kriisitilanteen jälkeen oikeanlaisen avun suunnittelu ja organisointi niin, että se yhtä aikaa auttaa sekä lapsia että vanhempia, on lähes mahdotonta. Edessä on koko perhettä koskeva laaja-alainen ja moniammatillinen korjaavan työn asiakassuhde. Ennaltaehkäisevällä lastensuojelulla on oltava jokaisen kunnan talousarviossa oma kustannuspaikka ja selvästi osoitettuja resursseja. Asiakkaan siirtyessä korjaavan työn puolelle kulujen kasvu kunnan ja valtion taloudelle kasvaa moninkertaisesti.

Korjaava lastensuojelutyö on mitättömästi resursoitu. On laskettu, että yksi sosiaalityöntekijä voi hoitaa yhtäaikaaisesti kahtakymmentäviittä asiakassuhdetta. Todellisuus on kuitenkin monessa kunnassa se, että yhden sosiaalityöntekijän vastuulla on yli sata lapsiasiakasta eli nelinkertainen työmäärä. Liiallinen työmäärä kustautuu asioiden käsittelyssä: tapauksiin perehdytään huonosti ja asiakkaiden tarpeita ei tunnisteta, koska sosiaalitoimella ei ole aikaa seurata reaaliajassa asiakkaiden tilanteiden edistymistä. Tyypillistä on myös käsittelyaikojen venyminen, jolloin se suurimmassa osassa tapauksia johtaa asiakkaan tilanteen radikaaliin muutokseen. Sosiaalityöntekijöiden työpaineisiin on vastattava.

Nuoret Kotkat esittää kunnille toteutettavaksi moniammatillista yhteistyökuviota, jossa sosiaalityöntekijä työskentelee yhdessä kunnan sosiaaliohjaajan kanssa. Tämä työpari pystyisi jakamaan kirjaamisvastuuta, valmistelevia tehtäviä ja verkoston yhteydenpitoa sekä lisäämään kontakteja asiakasperheeseen. Työntekijävajeeseen on vastattava koulutuspaikkojen ja sosionomi (amk) muuntokoulutuksen lisäämisellä.

Nuorten Kotkien Keskusliitto, edustajisto 13.10.2013

Lisätietoja

puheenjohtaja Päivi Lipponen 09 4323101

edustajiston varapuheenjohtaja Tipsu Sollasvaara 040 772 4143

Kannanotot ja aloitteet

Nuoret Kotkat osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja tekee aktiivisesti aloitteita ja kannanottoja lapsiin ja lasten hyvinvointiin liittyvistä asioista.

Kannanottoja:

- Oikeus oppia kaikille
  - [Koulujen työrauha](#)
  - [Kehitysyhteistyössä satsauksia koulutukseen](#)
- [Aamu ja iltapäivätoiminnan laadukas toteutuminen resursoitava](#)
- [Jyrkkä ei vihapuheille](#)
- [Lasten hyvinvointia on lisättävä](#)
- [Köyhyys lisääntyy lapsiperheissä](#)
- [Ei lapsia omin luvun lääketieteellisiin tutkimuksiin](#)
- [Veikkausvoittovarot käytettävä lain mukaisesti tarkoituksiin](#)
- [Lapsi- ja nuorisotyö on turvattava kunnissa](#)
- [Lasten Eurooppa](#)
- [YK:n yleiskokouksen lisäpöytäkirja lapsikaupasta, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta ratifioitava](#)

Aloitteita puoluekokoukselle:

- [Lasten hyvinvointia on lisättävä](#)
- [SDP:lle teemavuodeksi lapset 2013](#)
- [Lapsen oikeuksien sopimuksen lisäpöytäkirja lapsikaupasta, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta ratifioitava](#)
- [Veikkausvoittovarot käytettävä lain mukaisesti tarkoituksiin](#)
- [Nuorten Kotkien ja puolueen yhteistyön tiivistäminen](#)